EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 24. 5. 2023
COM(2023) 612 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktoré sa týka národného programu reforiem Talianska na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Talianska na rok 2023

{SWD(2023) 612 final}

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktoré sa týka národného programu reforiem Talianska na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Talianska na rok 2023

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii[1], a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh[2], a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241[3], ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti poskytuje členským štátom finančnú podporu na vykonávanie reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Európskou úniou. V súlade s prioritami európskeho semestra prispieva k obnove hospodárstva, sociálnemu zotaveniu a k vykonávaniu udržateľných reforiem a investícií, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu a posilniť odolnosť hospodárstiev členských štátov. Zároveň pomáha posilňovať verejné financie a podporovať rast a tvorbu pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte, posilňovať územnú súdržnosť v rámci EÚ a podporovať pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv. Maximálny finančný príspevok pre členský štát v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bol aktualizovaný 30. júna 2022 v súlade s článkom 11 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/241.

---

1 Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

2 Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

3 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

(2) Komisia 22. novembra 2022 prijala ročný prieskum udržateľného rastu na rok 2023[4], čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2023. Európska rada 23. marca 2023 schválila priority uvedeného prieskumu sústredené na štyri rozmery konkurencieschopnej udržateľnosti. Komisia 22. novembra 2022 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania na rok 2023, v ktorej Taliansko určila za jeden z členských štátov, ktoré môžu byť postihnuté nerovnováhami alebo ktorým môže hroziť, že budú postihnuté nerovnováhami, a v prípade ktorých bude potrebné hĺbkové preskúmanie. Komisia 14. decembra 2022 prijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Talianska na rok 2023. Komisia 22. novembra 2022 prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny, ktoré Rada prijala 16. mája 2023, ako aj návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2023, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv, ktorý Rada prijala 13. marca 2023.

(3) Hoci hospodárstva EÚ vykazujú pozoruhodnú odolnosť, geopolitický kontext má na ne naďalej negatívny vplyv. Keďže EÚ odhodlane stojí po boku Ukrajiny, program hospodárskej a sociálnej politiky EÚ sa zameriava na zmierňovanie negatívneho vplyvu energetických šokov v krátkodobom horizonte, a to tak v prípade zraniteľných domácností, ako aj v prípade spoločností, pričom sa zároveň snaží nepoľavovať v úsilí o dosiahnutie zelenej a digitálnej transformácie, podpore udržateľného a inkluzívneho rastu, zabezpečovaní makroekonomickej stability a zvyšovaní odolnosti v strednodobom horizonte. Zároveň sa intenzívne zameriava aj na zvyšovanie konkurencieschopnosti a produktivity EÚ.

(4) Komisia 1. februára 2023 vydala oznámenie o *Priemyselnom pláne v kontexte Zelenej dohody určenom pre vek emisnej neutrálnosti*[5], ktorý má posilniť konkurencieschopnosť emisne neutrálneho priemyslu EÚ a podporiť rýchly prechod ku klimatickej neutralite. Plán je doplnkom k úsiliu prebiehajúcemu v rámci Európskej zelenej dohody a plánu REPowerEU. Jeho cieľom je poskytnúť priaznivejšie prostredie na zvyšovanie výrobnej kapacity EÚ pre emisne neutrálne technológie a výrobky, ktoré sú potrebné na splnenie ambicióznych cieľov EÚ v oblasti klímy, a zároveň zabezpečiť prístup k relevantným kritickým surovinám, a to aj diverzifikáciou získavania zdrojov, riadnym využívaním geologických zdrojov v členských štátoch a maximalizáciou miery recyklácie surovín. Plán spočíva na štyroch pilieroch, ktorými sú predvídateľné a zjednodušené regulačné prostredie, urýchľovanie prístupu k finančným prostriedkom, zlepšovanie zručností a otvorený obchod v záujme vybudovania odolnejších dodávateľských reťazcov. Komisia 16. marca 2023 vydala aj oznámenie s názvom *Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030*[6], ktorého štruktúra je založená na deviatich vzájomne sa posilňujúcich faktoroch s cieľom dopracovať sa k regulačnému rámcu, ktorý by povzbudzoval rast. V oznámení sa stanovujú politické priority zamerané na aktívne zabezpečovanie štrukturálnych zlepšení, dobre cielených investícií a regulačných opatrení pre dlhodobú konkurencieschopnosť EÚ a jej členských štátov. Ďalej uvedené odporúčania pomáhajú riešiť tieto priority.

(5) V roku 2023 pokračuje európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík vo svojom vývoji, kopírujúc pri tom vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a

[4] COM(2022) 780 final.
[5] COM(2023) 62 final.
[6] COM(2023) 168 final.

odolnosti. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je nevyhnutné, aby sa aj naďalej plne vykonávali plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány riešia všetky príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny vydané v posledných rokoch alebo ich významnú časť. Odporúčania pre jednotlivé krajiny na roky 2019, 2020 a 2022 sú naďalej rovnako relevantné aj pre plány obnovy a odolnosti, ktoré boli zrevidované, aktualizované alebo zmenené v súlade s článkami 14, 18 a 21 nariadenia (EÚ) 2021/241.

(6) Cieľom nariadenia o pláne REPowerEU[7], ktoré bolo prijaté 27. februára 2023, je čo najskôr ukončiť závislosť EÚ od dovozu ruských fosílnych palív. Prispeje sa tým k energetickej bezpečnosti a diverzifikácii dodávok energie do EÚ a zároveň sa zvýši miera využívania obnoviteľných zdrojov energie, kapacity na uskladňovanie energie a energetická efektívnosť. Nariadenie umožňuje členským štátom pridať do svojich národných plánov obnovy a odolnosti novú kapitolu venovanú REPowerEU s cieľom financovať kľúčové reformy a investície, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele plánu REPowerEU. Pomôžu aj posilniť konkurencieschopnosť emisne neutrálneho priemyslu EÚ, ako sa uvádza v Priemyselnom pláne v kontexte Zelenej dohody určenom pre vek emisnej neutrálnosti, a prispejú k plneniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny týkajúcich sa energetiky, ktoré boli pre členské štáty vydané v roku 2022 a prípadne v roku 2023. Nariadením o pláne REPowerEU sa zavádza nová kategória nenávratnej finančnej podpory, ktorú majú členské štáty k dispozícii na financovanie nových reforiem a investícií súvisiacich s energetikou v rámci svojich plánov obnovy a odolnosti.

(7) Komisia 8. marca 2023 prijala oznámenie, ktoré obsahuje usmernenia v oblasti fiškálnej politiky na rok 2024. Jeho cieľom je podporiť členské štáty pri vypracúvaní programov stability, resp. konvergenčných programov, a tým posilniť koordináciu politík[8]. Komisia pripomenula, že všeobecná úniková doložka Paktu stability a rastu sa koncom roka 2023 deaktivuje. Vyzvala na prijatie fiškálnych politík v rokoch 2023 – 2024, ktoré zabezpečia strednodobú udržateľnosť dlhovej služby a zároveň udržateľným spôsobom zvýšia potenciálny rast. Členské štáty boli vyzvané, aby vo svojich programoch stability a konvergenčných programoch na rok 2023 stanovili, ako vo svojich fiškálnych plánoch zabezpečia dodržiavanie referenčnej hodnoty pre deficit na úrovni 3 % HDP, ako aj realistické a nepretržité znižovanie dlhu, resp. jeho udržanie na obozretnej úrovni v strednodobom horizonte. Komisia vyzvala členské štáty, aby postupne zrušili vnútroštátne fiškálne opatrenia zavedené na ochranu domácností a podnikov pred energetickým cenovým šokom, pričom začnú najmenej cielenými opatreniami. Zároveň uviedla, že ak by v dôsledku obnovených tlakov na ceny energie bolo potrebné predĺžiť podporné opatrenia, členské štáty by takéto opatrenia mali zacieliť na zraniteľné domácnosti a podniky oveľa lepšie než v minulosti. Komisia navrhla, aby fiškálne odporúčania boli kvantifikované a diferencované a aby boli formulované na základe čistých primárnych výdavkov, ako to navrhuje vo svojom oznámení o usmerneniach pre reformu rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ[9]. Odporučila, aby všetky členské štáty pokračovali v ochrane investícií financovaných z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečili účinné

[7] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

[9] COM(2022) 583 final.

využívanie finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, a to najmä v prospech cieľov zelenej a digitálnej transformácie a odolnosti. Komisia uviedla, že navrhne Rade, aby na jar 2024 začala postup pri nadmernom deficite, a to na základe deficitu podľa výsledných údajov za rok 2023 v súlade so súčasnými právnymi ustanoveniami.

(8) Komisia 26. apríla 2023 predložila legislatívne návrhy na zavedenie komplexnej reformy pravidiel EÚ týkajúcich sa správy hospodárskych záležitostí. Hlavným cieľom návrhov je posilniť udržateľnosť verejného dlhu a podporiť udržateľný a inkluzívny rast vo všetkých členských štátoch prostredníctvom reforiem a investícií. Ich účelom je poskytnúť členským štátom väčšiu kontrolu nad tým, ako koncipujú svoje strednodobé plány, pričom zavádzajú prísnejší režim presadzovania pravidiel s cieľom zabezpečiť, aby členské štáty plnili záväzky, ktoré prijali vo svojich strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch. Cieľom je dokončiť túto legislatívnu prácu v roku 2023.

(9) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Taliansko predložilo Komisii 30. apríla 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Komisia podľa článku 19 nariadenia (EÚ) 2021/241 posúdila relevantnosť, účinnosť, efektívnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti, a to v súlade s usmerneniami pre posudzovanie uvedenými v prílohe V k uvedenému nariadeniu. Rada 13. júla 2021 prijala rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Talianska[10]. Uvoľnenie splátok je podmienené rozhodnutím Komisie prijatým v súlade s článkom 24 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/241, že Taliansko uspokojivo dosiahlo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom splnení, predpokladá sa, že v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté, nedošlo k zvratu.

(10) Taliansko predložilo 2. mája 2023 svoj národný program reforiem na rok 2023 a v ten istý deň aj svoj program stability na rok 2023 v súlade s článkom 4 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1466/97. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali spoločne. V súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241 sa v národnom programe reforiem na rok 2023 zohľadňujú aj polročné správy Talianska o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti.

(11) Komisia 24. mája 2023 uverejnila správu o Taliansku na rok 2023[11]. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Taliansko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní pre danú krajinu, ktoré prijala Rada v rokoch 2019 až 2022, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Taliansko. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali nedostatky v súvislosti s výzvami, ktoré plán obnovy a odolnosti nerieši alebo ich rieši len čiastočne, ako aj v súvislosti s novými a vznikajúcimi výzvami. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Talianska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov EÚ v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja.

---

[10] Vykonávacie rozhodnutie Rady z 13. júla 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Talianska (ST 10160/21; ST 10160/21 ADD 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 2; ST 10160/21 ADD 1 REV 2 COR 1).

[11] SWD(2023) 612 final.

(12) Komisia vykonala v súvislosti s Talianskom hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 a jeho výsledky uverejnila 24. mája 2023[12]. Dospela k záveru, že v Taliansku existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy. Aj keď došlo k určitým zlepšeniam, predovšetkým naďalej existujú zraniteľné miesta týkajúce sa vysokého verejného dlhu a slabého rastu produktivity v kontexte nestability trhu práce a určitých nedostatkov na finančných trhoch, ktoré majú cezhraničný význam. Dlhodobá zraniteľnosť Talianska sa v posledných rokoch trochu zmiernila, ale zostáva značná a neočakáva sa, že sa rýchlo vyrieši. Pretrvávajúci nízky rast produktivity bol kľúčovým faktorom dlhotrvajúceho slabého hospodárskeho rastu Talianska, ktorý spomaľuje znižovanie pákového efektu verejného dlhu, zhoršuje pracovné príležitosti a ovplyvňuje súvahy bánk. Miera zadlženosti verejnej správy v roku 2022 vďaka oživeniu hospodárstva ďalej klesala. Je však stále vysoká a predstavuje významnú výzvu v oblasti fiškálnej udržateľnosti. Predpokladá sa, že miera verejného dlhu bude do roku 2024 ďalej klesať, no ak sa neprijmú konsolidačné opatrenia, v strednodobom horizonte dôjde k jej zvýšeniu. Vláda zaviedla ďalšie opatrenia na podporu odolnosti finančného sektora a objem nesplácaných úverov výrazne klesol, no banky stále disponujú značnými expozíciami voči štátnemu dlhu. Hoci sa v oblasti politík zameraných na riešenie nerovnováh dosiahol určitý pokrok, v danom úsilí netreba poľavovať. Z tohto hľadiska zostáva kľúčovou politickou prioritou vykonávanie plánu obnovy a odolnosti, keďže zahŕňa komplexné reformy a významné investície. Na to, aby sa v kontexte rastúcich nákladov na dlhovú službu a rastúcich nákladov súvisiacich so starnutím obyvateľstva dosiahlo výrazné zníženie vysokého verejného dlhu, treba uplatniť viacúrovňový prístup, ktorý sa bude opierať o obozretné fiškálne politiky s primeranými primárnymi prebytkami, investície a reformy podporujúce rast, väčšiu daňovú disciplínu, ako aj efektívne využívanie vnútroštátnych a európskych zdrojov. Taliansko čelí výzvam, pre ktoré by popri pokračujúcom intenzívnom vykonávaní plánu obnovy a odolnosti bolo prínosom aj dodatočné politické úsilie, najmä v oblasti zdaňovania, fiškálneho rámca a dôchodkových systémov, ako aj v oblasti demografie, trhu práce a energetiky.

(13) Na základe údajov, ktoré overil Eurostat[13], sa deficit verejných financií Talianska znížil z 9,0 % HDP v roku 2021 na 8,0 % HDP v roku 2022, zatiaľ čo verejný dlh klesol zo 149,9 % HDP na konci roku 2021 na 144,4 % HDP na konci roku 2022. Komisia 24. mája 2023 uverejnila správu podľa článku 126 ods. 3 ZFEÚ[14]. V tejto správe sa rozoberala rozpočtová situácia Talianska, keďže jeho deficit verejných financií v roku 2022 presiahol referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve, pričom jeho verejný dlh presiahol referenčnú hodnotu 60 % HDP stanovenú v zmluve a nebola dodržaná referenčná hodnota pre znižovanie dlhu. V správe sa konštatovalo, že kritériá deficitu a dlhu neboli dodržané. V súlade s oznámením z 8. marca 2023[15] Komisia nenavrhla začatie nových postupov pri nadmernom deficite na jar 2023. Komisia namiesto toho uviedla, že navrhne Rade, aby na jar 2024 začala postupy pri nadmernom deficite na základe deficitu podľa výsledných údajov za rok 2023. Taliansko by to malo zohľadniť pri plnení svojho rozpočtu na rok 2023 a pri vypracúvaní návrhu rozpočtového plánu na rok 2024.

---

12 SWD(2023) 634 final.

13 Eurostat – Euro ukazovatele 47/2023, 21. 4. 2023.

14 COM(2023) 631 final, 24. 5. 2023.

15 COM(2023) 141 final, 8. 3. 2023.

(14) Saldo verejných financií ovplyvnil nový spôsob štatistického spracovania niektorých daňových úľav na obnovu bývania, ktoré sú v súčasnosti vedené ako kapitálové transfery a ktoré vznikli v rokoch 2021 – 2022[16]. Ovplyvnili ho aj opatrenia fiškálnej politiky prijaté na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energií. V roku 2022 takéto opatrenia znižujúce príjmy zahŕňali opatrenia na kontrolu všeobecných systémových poplatkov v odvetviach elektrickej energie a plynu, zníženie sadzby DPH na plyn, zníženie spotrebných daní z cien pohonných hmôt a zníženie príspevkov na sociálne zabezpečenie pre pracovníkov pod určitou hranicou príjmu. Medzi takéto opatrenia zvyšujúce výdavky na druhej strane patrili dotácie pre elektrárenské a plynárenské spoločnosti, rozšírenie „sociálneho bonusu“ na účty za elektrinu a plyn pre domácnosti s nízkymi príjmami, dávky so zisťovaním príjmu pre pracovníkov, dôchodcov a nezamestnané osoby a zvýšenie starobných dôchodkov o 2 % v októbri 2022 pred zákonnou valorizáciou zohľadňujúcou infláciu, ktorá má štandardne nastať v roku 2023. Náklady na tieto opatrenia boli čiastočne kompenzované novými daňami z neočakávaných ziskov výrobcov a dodávateľov energie a príjmami z kompenzačného mechanizmu týkajúceho sa ceny elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov a z uplatňovania kompenzačného mechanizmu v odvetví elektrickej energie, o ktorom sa predpokladá, že sa ním vykonáva nariadenie Rady o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie, ktoré bolo prijaté 6. októbra 2022. Komisia odhaduje, že čisté rozpočtové náklady na tieto opatrenia v roku 2022 predstavovali 2,5 % HDP. Saldo verejných financií bolo ovplyvnené aj rozpočtovými nákladmi na dočasnú ochranu vysídlených osôb z Ukrajiny, ktoré sa v roku 2022 odhadujú na 0,1 % HDP. Odhadované náklady na dočasné núdzové opatrenia súvisiace s ochorením COVID-19 zároveň klesli z 3,4 % HDP v roku 2021 na 1,1 % HDP v roku 2022, keďže vláda postupne zrušila väčšinu opatrení prijatých v reakcii na krízu spôsobenú ochorením COVID-19.

(15) Rada 18. júna 2021 odporučila, aby Taliansko[17] v roku 2022 využilo Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti na financovanie dodatočných investícií na podporu obnovy a zároveň uskutočňovalo obozretnú fiškálnu politiku. Okrem toho by Taliansko malo zachovať investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Rada zároveň Taliansku odporučila, aby obmedzilo rast bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov.

(16) Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky[18] v roku 2022 podporné, a to na úrovni -3,2 % HDP. Podľa odporúčania Rady Taliansko naďalej podporovalo obnovu investíciami financovanými z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Výdavky financované z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ dosiahli v roku 2022 výšku 0,9 % HDP (0,4 % HDP v roku 2021). Investície financované z vnútroštátnych zdrojov predstavovali neutrálny príspevok

[16] Z nového štatistického spracovania vyplynula revízia deficitu smerom nahor o 1,8 percentuálneho bodu HDP v roku 2021. Odhaduje sa, že v roku 2022 mali daňové úľavy v rámci nového štatistického spracovania vplyv na zvýšenie deficitu o 2,6 percentuálneho bodu HDP.

[17] Odporúčanie Rady z 18. júna 2021, ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Talianska na rok 2021 (Ú. v. EÚ C 304, 29.7.2021, s. 53).

[18] Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako zmena primárnych výdavkov (bez diskrečných príjmových opatrení) okrem dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou COVID-19, ale vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ v porovnaní so strednodobým potenciálnym rastom. Podrobnejšie informácie sú uvedené v rámčeku 1 v tabuľkách týkajúcich sa fiškálnej štatistiky.

k zámerom fiškálnej politiky[19]. Taliansko teda zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov, ako odporučila Rada. Rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) zároveň predstavoval expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 2,4 percentuálneho bodu. Tento významný expanzívny príspevok zahŕňal dodatočný vplyv opatrení fiškálnej politiky na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie (dodatočné čisté rozpočtové náklady vo výške 2,2 % HDP), ako aj náklady na poskytnutie dočasnej ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny (0,1 % HDP). Taliansko teda dostatočne kontrolovalo rast bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov.

(17) Makroekonomický scenár, z ktorého vychádzajú rozpočtové prognózy uvedené v programe stability, je na roky 2023 aj 2024 realistický. Vláda predpokladá, že reálny HDP sa v roku 2023 zvýši o 1,0 % a v roku 2024 o 1,5 %. Na porovnanie, v prognóze Komisie z jari 2023 sa predpokladá mierne vyšší rast reálneho HDP na úrovni 1,2 % v roku 2023 a o niečo nižší – na úrovni 1,1 % – v roku 2024, a to najmä v dôsledku menšieho príspevku investícií, ktorý má podľa prognózy vlády medziročne rásť na úrovni 3,4 %, zatiaľ čo Komisia predpokladá rast na úrovni 1,8 %.

(18) Vláda vo svojom programe stability na rok 2023 očakáva, že pomer deficitu verejných financií sa v roku 2023 zníži na 4,5 % HDP. Pokles v roku 2023 odzrkadľuje najmä zníženie kapitálových transferov súvisiacich s daňovými úľavami na podporu súkromných investícií do efektívnosti bývania, zníženie odmien zamestnancov v dôsledku retroaktívneho obnovenia zmlúv vo verejnom sektore za obdobie 2019 – 2021, v prípade ktorých sa podstatná časť nedoplatkov do výdavkov premietla v roku 2022, zníženie dotácií na výrobu v spojení s nižšími daňovými úľavami pre elektrárenské a plynárenské spoločnosti a nižšie úrokové výdavky, čo možno vysvetliť najmä nižšími výnosmi zo štátnych dlhopisov indexovo viazaných na infláciu. Podľa programu sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP klesne zo 144,4 % na konci roku 2022 na 142,1 % na konci roku 2023. V prognóze Komisie z jari 2023 sa na rok 2023 predpokladá deficit verejných financií na úrovni 4,5 % HDP. To je v súlade s deficitom, ktorý sa predpokladá v programe stability. V prognóze Komisie z jari 2023 sa počíta s nižším pomerom dlhu verejnej správy k HDP, a to 140,4 % na konci roku 2023. Rozdiel je spôsobený vyšším rastom nominálneho HDP v prognóze Komisie.

(19) Saldo verejných financií v roku 2023 budú podľa očakávaní naďalej ovplyvňovať opatrenia prijaté na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie. Patria medzi ne opatrenia z roku 2022, ktorých platnosť bola predĺžená (najmä dotácie pre elektrárenské a plynárenské spoločnosti, opatrenia na kontrolu všeobecných systémových poplatkov v plynárenskom odvetví, zníženie sadzby DPH na plyn a zníženie príspevkov na sociálne zabezpečenie pre pracovníkov pod určitou hranicou príjmu) a nové opatrenia, ako napríklad vykurovací bonus pre všetky domácnosti na obdobie od októbra do decembra roku 2023. Náklady na tieto opatrenia sú naďalej čiastočne kompenzované daňami z neočakávaných ziskov výrobcov a dodávateľov energie. Po zohľadnení týchto príjmov sa v prognóze Komisie z jari 2023 predpokladajú v roku 2023 čisté rozpočtové náklady na podporné opatrenia na úrovni

[19] Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať expanzívny príspevok vo výške 0,3 percentuálneho bodu HDP. Možno to vysvetliť zvýšením výdavkov súvisiacich s daňovými úľavami na renovačné práce, ktoré sú vedené ako kapitálový transfer.

1,0 % HDP[20]. Väčšina opatrení v roku 2023 je zameraná na najzraniteľnejšie domácnosti alebo podniky, hoci mnohé z nich plne nevysielajú cenový signál na zníženie dopytu po energii a zvýšenie energetickej efektívnosti. V dôsledku toho sa v prognóze Komisie z jari 2023 výška cielených podporných opatrení, ktorú možno zohľadniť pri posudzovaní dodržiavania odporúčania na rok 2023, odhaduje na 0,7 % HDP v roku 2023 (v porovnaní s 1,2 % HDP v roku 2022). Napokon sa očakáva, že na saldo verejných financií v roku 2023 bude mať priaznivý vplyv úplné rušenie dočasných núdzových opatrení súvisiacich s ochorením COVID-19 vo výške 1,1 % HDP.

(20) Rada 12. júla 2022 odporučila[21] Taliansku, aby v roku 2023 zabezpečilo obozretnú fiškálnu politiku, najmä obmedzením rastu primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov pod úroveň strednodobého rastu[22] potenciálneho HDP, pričom sa zohľadní pokračujúca dočasná a cielená podpora pre domácnosti a podniky, ktoré sú najzraniteľnejšie voči zvyšovaniu cien energie, a pre ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny. Taliansko by malo byť zároveň pripravené prispôsobiť bežné výdavky vyvíjajúcej sa situácii. Krajine bolo zároveň odporučené, aby zvýšila verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti s ohľadom na iniciatívu REPowerEU, okrem iného aj využitím Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

(21) V prognóze Komisie z jari 2023 sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky budú v roku 2023 v kontexte vysokej inflácie reštriktívne (+2,6 % HDP), pričom v roku 2022 boli zámery fiškálnej politiky expanzívne (–3,2 % HDP). Rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez diskrečných príjmových opatrení) bude podľa predpokladov v roku 2023 predstavovať reštriktívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky na úrovni 0,9 % HDP. Predpokladaný rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov je teda v súlade s odporúčaním Rady. Plánovaný reštriktívny príspevok primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov je v podstate spôsobený znížením nákladmi (o 1,5 percentuálneho bodu HDP) na podporné opatrenia (cielené a necielené) pre domácnosti a podniky v reakcii na zvyšovanie cien energie. Hlavnými hnacími silami rastu primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) je zvýšenie výdavkov na dôchodky v dôsledku indexácie o infláciu v predchádzajúcom roku a ďalšie zníženia daňovo-odvodového zaťaženia pracovníkov s nízkymi a strednými príjmami, ktoré boli nedávno prijaté. Výdavky financované z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ majú v roku 2023 predstavovať 1,4 % HDP, zatiaľ čo investície financované z vnútroštátnych zdrojov majú predstavovať expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,1 percentuálneho bodu[23]. Taliansko teda plánuje financovať dodatočné investície prostredníctvom Mechanizmu na podporu

---

20 Tento údaj predstavuje úroveň ročných rozpočtových nákladov na uvedené opatrenia, a to vrátane bežných príjmov a výdavkov, ako aj prípadných opatrení v oblasti kapitálových výdavkov.

21 Odporúčanie Rady z 12. júla 2022, ktoré sa týka národného programu reforiem Talianska na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Talianska na rok 2022 (Ú. v. EÚ C 334, 1.9.2022, s. 96).

22 Na základe prognózy Komisie z jari 2023 sa strednodobý (desaťročný priemerný) rast potenciálneho HDP Talianska v nominálnom vyjadrení odhaduje na 6,4 %.

23 Predpokladá sa, že ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov budú predstavovať reštriktívny príspevok vo výške 2,3 percentuálneho bodu HDP. Vysvetľuje sa to očakávaným znížením výdavkov na daňové úľavy na renovačné práce.

obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, pričom sa predpokladá, že zachová investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Krajina plánuje financovať verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti, ako sú napríklad investície do železničnej siete, energie z obnoviteľných zdrojov, vodíka, elektrizačných sústav a udržateľnej mobility, ochrany pôdy a vodných zdrojov, ako aj investície súvisiace s cloudovou infraštruktúrou pre verejnú správu, ktoré sú čiastočne financované z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a z iných fondov EÚ. Vzhľadom na ničivé povodne, ktoré postihli Taliansko v máji 2023, sa náklady na priamu núdzovú podporu v súvislosti s týmito povodňami zohľadnia v následných posúdeniach súladu a v zásade sa budú považovať za jednorazové a dočasné opatrenia[24].

(22) Podľa programu stability sa očakáva, že deficit verejných financií v roku 2024 klesne na úroveň 3,7 % HDP. Pokles v roku 2024 odzrkadľuje najmä zníženie výdavkov na medzispotrebu a na daňové úľavy pre elektrárenské a plynárenské spoločnosti. V programe sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa koncom roka 2024 zníži na 141,4 %. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2023 predpokladá, že deficit verejných financií bude v roku 2024 na úrovni 3,7 % HDP. Je to v súlade s deficitom predpokladaným v programe, hoci v prognóze Komisie nie sú zahrnuté plánované opatrenia zvyšujúce deficit, a to do výšky 0,2 % HDP, ktoré ešte neboli konkretizované. V prognóze Komisie z jari 2023 sa počíta s nižším pomerom dlhu verejnej správy k HDP, a to 140,3 % na konci roku 2024. Rozdiel je spôsobený vyšším rastom nominálneho HDP v prognóze Komisie.

(23) V programe stability sa predpokladá postupné ukončenie všetkých podporných opatrení v oblasti energetiky v roku 2024. Komisia takisto predpokladá úplné ukončenie podporných opatrení v oblasti energetiky v roku 2024. Vychádza sa pritom z predpokladu, že ceny energie nezačnú opäť rásť.

(24) V nariadení Rady (ES) č. 1466/97 sa požaduje ročné zlepšenie štrukturálneho rozpočtového salda smerom k strednodobému cieľu o referenčnú hodnotu na úrovni 0,5 % HDP[25]. Vzhľadom na aspekty fiškálnej udržateľnosti[26] a potrebu znížiť deficit pod referenčnú hodnotu 3 % HDP by bolo vhodné, aby sa v roku 2024 štrukturálne saldo zlepšilo aspoň o 0,7 % HDP. V záujme zabezpečenia takéhoto zlepšenia by rast čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v roku 2024 nemal presiahnuť 1,3 %, ako sa uvádza v tomto odporúčaní. Zároveň by sa mali postupne zrušiť zostávajúce podporné opatrenia v oblasti energetiky (ktoré Komisia v súčasnosti odhaduje na 1,0 % HDP v roku 2023), a to v závislosti od vývoja na trhu s energiou a počnúc najmenej cielenými opatreniami, a súvisiace úspory by sa mali použiť na zníženie deficitu verejných financií. Na základe odhadov Komisie by to

---

[24] Vymedzenie pojmu jednorazové opatrenie pozri v správe o verejných financiách za rok 2015.

[25] Pozri článok 5 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97, v ktorom sa takisto vyžaduje úprava vo výške viac ako 0,5 % HDP pre členské štáty s verejným dlhom presahujúcim 60 % HDP alebo s výraznejšími rizikami v oblasti udržateľnosti dlhovej služby.

[26] Komisia odhadla, že na dosiahnutie realistického zníženia dlhu alebo udržanie verejného dlhu na obozretnej úrovni v strednodobom horizonte bude Taliansko potrebovať priemerný ročný nárast štrukturálneho primárneho salda vo vyjadrení ako podiel na HDP vo výške 0,85 percentuálneho bodu. Tento odhad vychádzal z prognózy Komisie z jesene 2022. Východiskovým bodom pre tento odhad bol predpokladaný deficit verejných financií a verejný dlh na rok 2024, pričom sa predpokladalo zrušenie podporných opatrení v oblasti energetiky v roku 2024.

viedlo k rastu čistých primárnych výdavkov, ktorý by bol nižší, než sa odporúča na rok 2024.

(25) V prognóze Komisie z jari 2023 sa očakáva, že za predpokladu nezmenených politík budú čisté primárne výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov v roku 2024 rásť na úrovni 0,8 %, čo je pod odporúčanou mierou rastu. Vzhľadom na ničivé povodne, ktoré postihli Taliansko v máji 2023, sa náklady na priamu núdzovú podporu v súvislosti s týmito povodňami zohľadnia v následných posúdeniach súladu a v zásade sa budú považovať za jednorazové a dočasné opatrenia.

(26) Podľa programu sa očakáva, že verejné investície sa zvýšia z 3,3 % HDP v roku 2023 na 3,8 % HDP v roku 2024. Vyššie investície odzrkadľujú vyššie investície financované z vnútroštátnych zdrojov a investície financované z prostriedkov EÚ, a to aj prostredníctvom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. V programe sú uvedené reformy a investície, od ktorých sa očakáva, že prispejú k fiškálnej udržateľnosti a k udržateľnému a inkluzívnemu rastu. Patrí medzi ne reforma kódexu verejného obstarávania, ktorá je takisto súčasťou plánu obnovy a odolnosti, a reforma daňového systému zahrnutá do vykonávacieho predpisu z marca 2023.

(27) V programe stability je načrtnuté strednodobé fiškálne smerovanie do roku 2026. Podľa programu sa očakáva, že deficit verejných financií klesne na úroveň 3,0 % HDP v roku 2025, pričom do roku 2026 má klesnúť na 2,5 % HDP. Predpokladá sa teda, že deficit verejných financií nebude presahovať úroveň 3 % HDP od roku 2025. Podľa programu sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP klesne zo 141,4 % na konci roku 2024 na 140,4 % na konci roku 2026.

(28) Daňovo-odvodové zaťaženie v Taliansku je v porovnaní s inými členskými štátmi EÚ naďalej vysoké na všetkých úrovniach príjmov, a to aj napriek zníženiu daní z príjmu fyzických osôb, ktoré sa zaviedlo v roku 2022. Okrem toho rozšírenie paušálneho režimu na samostatne zárobkovo činné osoby vyvoláva obavy týkajúce sa spravodlivosti a efektívnosti daňového systému. Situáciu skomplikovalo aj zavedenie nového paušálneho režimu týkajúceho sa zvyšovania príjmov v roku 2023. V marci 2023 vláda prijala nový vykonávací právny predpis pre všeobecnú reformu daňového systému. Očakáva sa, že sa ním vyriešia niektoré dlhodobé nedostatky, a to aj znížením daňového zaťaženia práce a racionalizáciou a zefektívnením daňových výdavkov a daní z príjmov právnických osôb. Pri vykonávaní tejto reformy je nevyhnutné zachovať progresívnosť daňového systému, znížiť jeho zložitosť, zvýšiť motiváciu pracovať, posilniť daňovú disciplínu a zabezpečiť rozpočtovú neutralitu. V tejto súvislosti existuje potenciál zvýšiť príjmy z iných zdrojov, ktoré sú menej škodlivé pre rast, ako sú nehnuteľnosti, DPH a povolenie na používanie pobrežných aktív vo vlastníctve štátu, s cieľom znížiť daňové zaťaženie práce rozpočtovo neutrálnym spôsobom. Existuje aj priestor na zlepšenie koncepcie environmentálnych daní, ktoré napriek relatívne vysokým príjmom dostatočne nepodporujú prechod na čistejšie technológie, a to aj z dôvodu rozsiahleho využívania dotácií škodlivých pre životné prostredie. Okrem toho je dôležité riešiť dlhodobú výzvu, ktorá nie je obsiahnutá vo vykonávacom predpise, a to veľmi zastarané katastrálne hodnoty, ktoré slúžia ako základ pre výpočet dane z nehnuteľností.

(29) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú vykonať do roku 2026. Vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Talianska už prebieha, no zvyšuje sa riziko oneskorení. Taliansko predložilo tri žiadosti o platbu, čo zodpovedá 151 míľnikom a

cieľom v pláne, a výsledkom bolo celkové vyplatenie prostriedkov v hodnote 42 miliárd EUR (uvedený objem sa vzťahuje na prvé dve žiadosti o platbu, zatiaľ čo tretia sa posudzuje). Vzhľadom na dočasnú povahu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorý je v platnosti do roku 2026, je nevyhnutné urýchlene pokročiť s vykonávaním plánu a rokovaním o jeho zmene. Pre Taliansko je dôležité, aby posilnilo administratívnu kapacitu, najmä na nižšej ako celoštátnej úrovni, v záujme splnenia záväzkov vyplývajúcich z plánu, zatiaľ čo kľúčom k bezproblémovému a včasnému vykonávaniu plánu zostáva účinný a plne funkčný rámec správy a riadenia. Naďalej je veľmi dôležité včas identifikovať možné oneskorenia a problémy s vykonávaním a prijať včasné opatrenia na ich riešenie. V súlade s článkom 14 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2021/241 Taliansko 31. marca 2023 vyjadrilo zámer požiadať v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti o dodatočnú úverovú podporu. Rokovania o dodatku a kapitole o REPowerEU prebiehajú, hoci Taliansko ešte nepredložilo žiadny oficiálny návrh. Rýchle začlenenie novej kapitoly o REPowerEU do plánu obnovy a odolnosti umožní financovať dodatočné reformy a investície na podporu strategických cieľov Talianska v oblasti energetiky a zelenej transformácie. Pre úspešné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti, ako aj iných hospodárskych politík a politík zamestnanosti, ktoré presahujú rámec plánu, je naďalej dôležité systematické a účinné zapájanie miestnych a regionálnych orgánov, sociálnych partnerov a iných príslušných zainteresovaných strán, čím sa má zabezpečiť všeobecná zodpovednosť za celkový program v danej oblasti politiky.

(30) Komisia schválila väčšinu programových dokumentov Talianska v oblasti politiky súdržnosti v roku 2022 a niektoré z nich v roku 2023. Kľúčom k dosiahnutiu zelenej a digitálnej transformácie, zvýšeniu hospodárskej a sociálnej odolnosti a dosiahnutiu vyváženého územného rozvoja v Taliansku je pokračovanie v urýchlenom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní synergií a komplementárnosti s plánom obnovy a odolnosti vrátane kapitoly o REPowerEU.

(31) Okrem hospodárskych a sociálnych výziev, ktoré sa riešia v pláne obnovy a odolnosti, čelí Taliansko viacerým ďalším výzvam súvisiacim s energetickou politikou a zelenou transformáciou, najmä pokiaľ ide o zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie, prepravu plynu, energetickú efektívnosť, poskytovanie a získavanie zelených zručností a udržateľnú mobilitu.

(32) Kapacita obnoviteľných zdrojov energie v minulom roku rástla veľmi pomaly a podiel fosílnych palív v energetickom mixe je naďalej výrazný. S cieľom urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie prijalo Taliansko určité zmeny existujúceho rámca, ktorým sa upravuje postup vydávania povolení a oprávnení pre obnoviteľné zdroje energie. Treba vyvinúť ďalšie úsilie na zabezpečenie súladu medzi administratívnym a legislatívnym rámcom na vnútroštátnej aj regionálnej úrovni a ich významu z hľadiska najmodernejších energetických technológií. Všetky súvisiace normy by sa napríklad mohli konsolidovať do jediného dokumentu (*Testo unico*); zároveň treba aktualizovať usmernenia, ktoré orgány na nižšej ako celoštátnej úrovni uplatňujú pri hodnotení projektov. Napokon sú potrebné ďalšie investície na modernizáciu vnútroštátnej sústavy a vybudovanie prepojení medzi pevninou, Sicíliou a Sardíniou, aby sa umožnila očakávaná vyššia výrobná kapacita a aby sa využil súvisiaci nárast výroby energie z obnoviteľných zdrojov.

(33) Nedostatky v plynovodnej sieti pretrvávajú. Taliansko rokuje s partnermi v severnej Afrike o investíciách s cieľom zvýšiť dovoznú kapacitu existujúcich plynovodov a plynovodných prepojení. To by pomohlo diverzifikovať dovoz, a tak posilniť bezpečnosť dodávok. Na odstránenie nedostatkov v existujúcej domácej sieti, ktorá

nemá prepravnú kapacitu na distribúciu nového prísunu plynu z juhu krajiny na jej sever, sú však potrebné ďalšie investície. Investície do infraštruktúry pre fosílne palivá sa musia obmedziť na nevyhnutné minimum a musia byť navrhnuté tak, aby boli nadčasové, aby sa zabránilo odkázanosti na technológie, ktoré nie sú v súlade s cieľmi v oblasti klímy, alebo zvýšeniu nákladov na energetickú transformáciu.

(34) Spotreba zemného plynu v Taliansku klesla v období od augusta 2022 do marca 2023 o 19 % v porovnaní s priemernou spotrebou plynu za rovnaké obdobie v posledných piatich rokoch, čím krajina predstihla stanovený cieľ zníženia (15 %). Taliansko by mohlo pokračovať v úsilí o dočasné zníženie dopytu po plyne až do 31. marca 2024[27]. Treba sa zamerať na opatrenia na zlepšovanie energetickej efektívnosti budov. Fond budov v Taliansku disponuje v oblasti energetickej efektívnosti značným potenciálom, a to najmä vzhľadom na veľký podiel starých a energeticky náročných budov. Existujúce opatrenia v pláne podpory obnovy a odolnosti by sa mohli doplniť o opatrenia, ako sú cielené systémy stimulov na zvýšenie energetickej efektívnosti budov s najhoršou energetickou hospodárnosťou vrátane komerčných budov a nájomného bývania, pričom sa zabezpečí, aby tieto opatrenia smerovali do zraniteľných domácností a aby sa zabránilo regresívnym účinkom. Tieto opatrenia by boli prínosom najmä pre malé a stredné podniky a mikropodniky, ktoré často nemajú technickú a finančnú kapacitu na zlepšenie svojej energetickej efektívnosti. Tie isté opatrenia by takisto pomohli znížiť energetickú chudobu, ktorá by sa mohla ďalej riešiť inými opatreniami, napríklad prostredníctvom jednotných kontaktných miest, ktoré by poskytovali individualizované služby na úspory energie. Prínosom pre zvyšovanie energetickej efektívnosti by bolo aj zvýšenie dohľadu nad trhom v oblasti ekodizajnu a energetického označovania.

(35) Nedostatky v infraštruktúre a dotácie škodlivé pre životné prostredie vrátane cestnej dopravy sú naďalej značné a odrádzajú od prechodu na udržateľnejšie dopravné riešenia. Napríklad priemerný počet nabíjacích staníc je naďalej pod priemerom EÚ. Dotácie škodlivé pre životné prostredie zahŕňajú paušálne zdaňovanie služobných vozidiel, ktoré sú k dispozícii na súkromné použitie, a vrátenie spotrebnej dane z nafty používanej v nákladnej doprave. Kľúčom ku konsolidácii trhu s vozidlami s nulovými emisiami je pokračovať v úsilí o zavedenie nabíjacích staníc a odstránenie spomínaných dotácií.

(36) Nedostatok pracovnej sily a požadovaných zručností v odvetviach a povolaniach, ktoré sú kľúčové pre zelenú transformáciu, vrátane výroby, zavádzania a údržby emisne neutrálnych technológií, vytvára prekážky pri prechode na emisne neutrálne hospodárstvo. Kľúčom k zníženiu nedostatku požadovaných zručností a podpore začleňovania a prerozdelenia pracovnej sily sú kvalitné systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré reagujú na meniace sa potreby trhu práce, a cielené opatrenia na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu. S cieľom uvoľniť nevyužitú ponuku pracovnej sily musia byť tieto opatrenia dostupné najmä pre jednotlivcov a v tých odvetviach a regiónoch, ktoré sú najviac postihnuté ekologickou transformáciou. Vysokokvalifikované aj nízko kvalifikované povolania, ktoré sú kľúčové pre zelenú transformáciu, zaznamenávajú v Taliansku nedostatkový stav. Podpora v oblasti odbornej prípravy sa zároveň často nedostane k pracovníkom, ktorí budú s najväčšou pravdepodobnosťou zasiahnutí zelenou transformáciou. Zelené investície brzdí aj nedostatok zelených zručností vo verejnom sektore, najmä na miestnej úrovni.

[27] Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 a nariadenie Rady (EÚ) 2023/706.

Taliansko čelí značným regionálnym rozdielom, ktorým hrozí prehlbovanie, ak miestne trhy práce nebudú schopné využiť príležitosti zelenej transformácie. Kľúčovým nástrojom v boji proti účinkom zmeny klímy – najmä v súvislosti s čoraz častejšími povodňami a pretrvávajúcimi obdobiami sucha – by navyše bolo posilnenie zelených zručností, a to aj v oblasti udržateľného obhospodarovania pôdy.

(37) Rada na základe posúdenia Komisie preskúmala program stability na rok 2023 a jej stanovisko[28] je zohľadnené v odporúčaní 1, ktoré je uvedené ďalej.

(38) Vzhľadom na úzke prepojenie medzi hospodárstvami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada odporučila, aby členské štáty eurozóny prijali opatrenia, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti, s cieľom i) zachovať v roku 2023 udržateľnosť dlhovej služby a zdržať sa širokej podpory celkového dopytu, lepšie zacieliť fiškálne opatrenia prijaté s cieľom zmierniť vplyv vysokých cien energie a zvážiť primerané spôsoby postupného ukončovania podpory, keď tlaky na ceny energie poľavia; ii) udržať vysokú mieru verejných investícií a podporovať súkromné investície v snahe napomôcť zelenej a digitálnej transformácii; iii) podporovať taký vývoj v oblasti miezd, ktorý by zmiernil stratu kúpnej sily a zároveň obmedzil druhotné účinky na infláciu, ďalej zlepšiť aktívne politiky trhu práce a riešiť nedostatok požadovaných zručností; iv) zlepšiť podnikateľské prostredie a zabezpečiť, aby energetická podpora pre podniky bola nákladovo efektívna, dočasná, cielená na životaschopné podniky a aby sa v dôsledku nej nevytrácala motivácia realizovať zelenú transformáciu, a v) zachovať makrofinančnú stabilitu a monitorovať riziká pri súčasnom ďalšom úsilí o dobudovanie bankovej únie. V prípade Talianska odporúčania 1, 2 a 3 prispievajú k vykonávaniu prvého, druhého, tretieho a štvrtého odporúčania pre eurozónu.

(39) Rada na základe hĺbkového preskúmania, ktoré uskutočnila Komisia, a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2023 a program stability na rok 2023. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú zohľadnené v ďalej uvedenom odporúčaní 1. Politiky uvedené v odporúčaní 1 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta, ktoré súvisia s vysokým verejným dlhom a slabým rastom produktivity. Odporúčanie 2 prispieva k plneniu odporúčania 1. Politiky uvedené v odporúčaní 1 prispievajú k riešeniu nerovnováh i vykonávaniu odporúčaní pre eurozónu v súlade s odôvodnením 38,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Taliansko v rokoch 2023 a 2024 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. zrušiť platné podporné opatrenia v oblasti energetiky do konca roka 2023 a použiť súvisiace úspory na zníženie deficitu verejných financií; ak by si obnovené zvyšovanie cien energie vyžadovalo podporné opatrenia, zabezpečiť, aby boli zamerané na ochranu zraniteľných domácností a podnikov, fiškálne dostupné a aby sa zachovali stimuly na úsporu energie;

   zabezpečiť obozretnú fiškálnu politiku, najmä obmedzením nominálneho zvýšenia čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v roku 2024 najviac na 1,3 %;

   zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu;

[28] Podľa článku 5 ods. 2 a článku 9 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.

v období po roku 2024 pokračovať v realizácii strednodobej fiškálnej stratégie postupnej a udržateľnej konsolidácie v kombinácii s investíciami a reformami vedúcimi k zlepšenej produktivite a vyššiemu udržateľnému rastu s cieľom dosiahnuť obozretnú strednodobú fiškálnu pozíciu;

ďalej znížiť daňové zaťaženie práce a zefektívniť daňový systém prijatím a riadnym vykonávaním vykonávacieho predpisu o daňovej reforme pri súčasnom zachovaní progresívnosti daňového systému a zlepšení spravodlivosti, najmä zjednodušením a znížením daňových výdavkov vrátane DPH a dotácií škodlivých pre životné prostredie a znížením zložitosti daňového zákonníka; zosúladiť katastrálne hodnoty so súčasnými trhovými hodnotami;

2. zabezpečiť účinnú správu a riadenie a posilniť administratívne kapacity, najmä na nižšej ako celoštátnej úrovni, s cieľom umožniť nepretržité rýchle a stabilné vykonávanie plánu podpory obnovy a odolnosti; urýchlene sfinalizovať kapitolu o REPowerEU s cieľom čo najrýchlejšie začať s jej vykonávaním; pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementárnosti a synergií s plánom obnovy a odolnosti;

3. znížiť závislosť od fosílnych palív; zefektívniť postupy udeľovania povolení s cieľom urýchliť výrobu dodatočnej energie z obnoviteľných zdrojov a vytvoriť elektrické prepojenia na jej využitie; zvýšiť kapacitu vnútornej prepravy plynu s cieľom diverzifikovať dovoz energie a posilniť bezpečnosť dodávok; zvýšiť energetickú efektívnosť v sektore bývania a v podnikovom sektore, a to aj prostredníctvom lepšie cielených systémov stimulov zameraných najmä na najzraniteľnejšie domácnosti a budovy s najhoršou energetickou hospodárnosťou; presadzovať udržateľnú mobilitu, a to aj odstránením dotácií škodlivých pre životné prostredie a urýchlením zavádzania nabíjacích staníc; zintenzívniť politické úsilie zamerané na poskytovanie a nadobúdanie zručností potrebných na zelenú transformáciu.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka